

Helsinki

Kasvatus ja koulutus

Tietoa huoltajille suomi toisena kielenä (S2) -opinnoista peruskoulussa

Sisällys

Johdanto	3
----------	---

Suomi toisena kielenä -opinnot	4
--------------------------------	---

Mitä S2-opetus tarkoittaa?	4
Kenelle on S2-opinnot tarkoitettu?	5
Millä perusteella oppilaalle suositellaan osallistumista S2-opetukseen?	5
Opettajat suosittelevat ja huoltajat päättävät oppimäärän	6
Oppimäärän vaihtaminen on mahdollista perusopetuksen aikana	6
S2-oppimäärä ja jatko-opinnot	6
Miten S2-opetus on kouluissa järjestetty?	7

Kielitaidon tukeminen koulussa ja kotona	8
--	---

Suomen kieltä opitaan jokaisella oppitunnilla	8
Monikielisyyttä tuetaan koulussa	8
Miten huoltajat voivat tukea lastensa kielitaidon kehittymistä?	9
Oman kielen ylläpito	9
Suomen kielen taidon tukeminen	10
Suomen kieltä voi opiskella internetissä	11

Johdanto

Tämä esite tarjoaa tietoa suomi toisena kielenä (S2) -opinnoista peruskoulussa. Esite on tarkoitettu Helsingin kaupungin kouluissa opiskelevien oppilaiden huoltajille.

- Mitä S2 -opetus tarkoittaa?
- Kenelle S2-opetus on tarkoitettu?
- Millä perusteella oppilaalle suositellaan osallistumista S2-opetukseen?
- Miten S2-opetus on kouluissa järjestetty?
- Miten suomen kieltä opitaan eri oppiaineiden tunneilla?
- Miten monikielisyyttä tuetaan koulussa?
- Miten huoltajat voivat tukea lastensa kielitaidon kehittymistä?

Esitteessä kuvatut käytännöt ja tiedot koskevat suurelta osin myös ruotsinkielisen perusopetuksen ruotsi toisena kielenä -opintoja.

Suomi toisena kielenä -opinnot

Mitä S2-opetus tarkoittaa?

Koulussa kaikki oppilaat opiskelevat suomen kieltä.

Yhteisen oppiaineen nimi on äidinkieli ja kirjallisuus.

Oppitunneilla oppilas opiskelee joko

- suomea äidinkielenä eli **suomen kieli ja kirjallisuus (S1)** -oppimäärää
TAI
- suomea toisena kielenä eli **suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2)** -oppimäärää.

Kun oppilas opiskelee S2-oppimäärää, äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen opinnot ja arviointi perustuvat S2-oppimäärän opetussuunnitelman tavoitteisiin.

S1- ja S2-oppimäärillä on jonkin verran erilaiset tavoitteet.

S2-oppimäärään tehtävä on oppilaan kielitaidon kehittäminen sekä monikielisen identiteetin tukeminen.

S2-opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan suomen kielen taitoa niin, että hän pystyy opiskelemaan kielen kannalta tasavertaisesti muiden kanssa.

Tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan riittävä kielitaito eri oppiaineiden opiskelua ja jatko-opintoja varten (ammattikoulu, lukio, korkeakoulu).

S2-opetuksessa

- vahvistetaan oppilaan positiivista kuvaa itsestään suomen kielen käyttäjänä
- kannustetaan käyttämään kieltä rohkeasti
- käsitellään tekstejä oppilaiden kielitaidon tasoisesti
- laajennetaan sanavarastoa systemaattisesti
- ohjataan oppilasta ilmaisemaan omia mielipiteitään ja tunteitaan tilanteeseen sopivalla tavalla
- ohjataan oppilasta lukemaan erilaisia tekstejä, kuten kirjoja ja uutisia.

S2-opintoihin on varattu sama tuntimäärä kuin S1-opintoihin.

Molempia oppimääriä opiskellaan äidinkieli ja kirjallisuus -oppituntien aikana.

Suomi toisena kielenä -opetus ei siis ole tukiopetusta, vaan oppiaineen äidinkieli ja kirjallisuus opetusta.

Kenelle on S2-opinnot tarkoitettu?

S2 -oppimäärä on tarkoitettu oppilaalle:

- 1) jonka äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame tai jolla on muuten monikielinen tausta **JA**
- 2) jonka suomen kielen taito ei riitä S1-oppimäärän opiskeluun

- 3) jonka kielitaidossa on selkeitä puutteita jollakin näistä kielen osa-alueella: puheen ymmärtämisessä, puhumisessa, kirjoittamisessa tai tekstin ymmärtämisessä.

Opettajat arvioivat yhdessä oppilaan kielitaitoa.

Opettajat suosittelevat tarvittaessa oppilaalle S2 -oppimäärää.

Huoltaja kuitenkin tekee päätöksen oppimäärästä.

Millä perusteella oppilaalle suositellaan osallistumista S2-opetukseen?

Oppilaan suomen kielen taso vaikuttaa siihen, mitä oppimäärää opettajat suosittelevat hänelle.

Osallistuminen oman äidinkielen opetukseen tai äidinkieleksi merkitty kieli ei vaikuta oppimäärän suosittelemiseen.

Esimerkkejä siitä, milloin oppilaalle suositellaan S2-oppimäärää:

- Oppilas ei pysty kommunikoimaan koulun arkitilanteissa suomen kielellä sujuvasti.
- Oppilaalla on vaikeuksia seurata eri oppiaineiden opetusta ja osallistua koulun toimintaan suomen kielellä.
- Oppilas puhuu suomen kieltä arkitilanteissa sujuvasti, mutta hänen kielitaitonsa ei vielä riitä eri oppiaineiden tekstien ymmärtämiseen tai kirjoittamiseen
- Oppilas ei lue ja/tai kirjoita vielä riittävän hyvin suomeksi, jotta voisi itsenäisesti opiskella ja osallistua koulun toimintaan.

Miksi oppilaalle joskus suositellaan S2-opintoja, vaikka hän huoltajan mielestä osaa suomea sujuvasti?

Oppilas on ehkä oppinut ymmärtämään ja puhumaan yksinkertaista suomen kieltä sujuvasti.

Tämä on tärkeää ja hyödyllistä kouluarjessa.

Koulussa tarvitaan lisäksi sujuvaa suomen kielen luku- ja kirjoitustaitoa.

Koulussa tarvitaan myös laajempaa sanavarastoa eri oppiaineiden opiskeluun.

Ylemmillä luokilla tekstit ovat pidempiä ja opetuksen kieli on monimutkaisempaa kuin alaluokilla.

Eri oppiaineilla on omat sanastot ja käsitteet.

Koulussa opetellaan lukemaan ja kirjoittamaan erilaisia tekstejä.

Monipuolisen koulukielitaidon saavuttaminen kestää yleensä 5–7 vuotta.

Opettajat suosittelevat ja huoltajat päättävät oppimäärän

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa on kaksi oppimäärää: S1- ja S2 -oppimäärät.

Kun lapsi aloittaa koulun, hänelle valitaan sopiva oppimäärä kielitaidon perusteella.

Huoltaja, oppilas ja opettaja osallistuvat oppimäärän (S2 tai S1) valintaan. Opettajat arvioivat, mitkä ovat oppilaan kielitaidon taso ja opintojen kielelliset vaatimukset.

Opettajat tarkastelevat oppilaan taitoja eri kielitaidon osa-alueilla.

Kielitaidon osa-alueita ovat puheen ymmärtäminen, puhuminen, lukeminen ja kirjoittaminen.

Opettajat suosittelevat oppilaalle sitä oppimäärää, joka tukee oppilaan kielitaidon kehittymistä.

Opettajat suosittelevat oppimäärää.

Huoltajat tekevät päätöksen oppimäärästä.

Oppimäärän vaihtaminen on mahdollista perusopetuksen aikana

Oppimäärän voi tarvittaessa vaihtaa perusopetuksen aikana (ei kuitenkaan enää yhdeksännellä luokalla).

Opettajat seuraavat oppilaiden kielitaidon kehittymistä jatkuvasti.

Kun taidot ovat kehittyneet riittävästi, suositellaan S2-oppimäärän vaihtamista S1-oppimäärään.

Silloin siitä keskustellaan oppilaan ja huoltajan kanssa.

Opettajat perustelevat huoltajalle ja lapselle, miksi oppimäärän vaihtoa suositellaan.

Huoltaja voi myös ehdottaa oppimäärän vaihtamista opettajalle.

Tieto oppilaan kielitaidosta siirretään uusille opettajille, jos koulu tai ryhmä vaihtuu. Kun opettajilla on tietoa oppilaan kielitaidosta tarpeista, he voivat suunnitella oppilaalle sopivaa opetusta.

S2-oppimäärä ja jatko-opinnot

Perusopetuksen jälkeen oppilas siirtyy toisen asteen opintoihin.

Ammattikoulussa ja lukiossa on myös mahdollisuus opiskella suomea toisena kielenä.

Lukio-opintojen päätteeksi on mahdollista suorittaa myös suomi toisena kielenä -ylioppilaskoe.

Mikäli oppilaan kielitaito ei peruskoulun jälkeen vielä riitä ammattikouluun tai lukioon, oppilas voi hakeutua TUVA-opintoihin, jotka valmentavat jatko-opintoihin.

TUVA-opintojen tavoitteena on kielitaidon ja opiskelutaitojen vahvistaminen.

Lukio-opintojen jälkeen voi hakeutua jatkamaan opintoja esimerkiksi korkeakoulussa. Korkeakoulujen hakuprosessissa ei yleensä tehdä eroa S1- ja S2-oppimäärien suoritusten välillä.

Tämä yhdenvertainen kohtelu on myös Opetushallituksen suositus.

Korkeakoulujen ajantasaiset hakukriteerit kannattaa kuitenkin aina tarkistaa esimerkiksi opinto-ohjaajalta.

Miten S2-opetus on kouluissa järjestetty?

Sekä S2-opetusta että S1-opetusta annetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppituntien aikana.

S2-oppimäärän opetus voidaan kouluissa järjestää eri tavoin.

S1- ja S2 -oppimääriä opiskelevat oppilaat voivat opiskella vaihdellen samoissa tai erillisissä ryhmissä äidinkielen ja kirjallisuuden tunneilla.

Opetusjärjestelyiden perusteena on oppilaiden kielitaito, oppimisen tarpeet ja pedagogiset ratkaisut.

Esimerkkejä siitä, miten S2-opetusta kouluissa toteutetaan. äidinkielen ja kirjallisuuden tunnilla:

1) Yhden opettajan toteuttama eriytetty opetus

Yksi opettaja opettaa sekä S1- että S2-tavoitteiden mukaisesti samalla tunnilla. Oppilas saa tasolleen sopivaa oppimateriaalia ja tehtäviä.

2) Kahden opettajan samanaikaisopetus

Kaksi opettajaa opettaa yhdessä koko ryhmää.

S2-opettaja huomioi erityisesti S2 -oppimäärää opiskelevien oppilaiden tavoitteet ja tarpeet.

3) Erillinen S2-pienryhmä osalla äidinkielen ja kirjallisuuden -tunneista

Kaksi opettajaa opettaa samaan aikaan eri tiloissa osalla äidinkielen ja kirjallisuuden oppitunneilla.

S2-opetuksen lähtökohtana erillisessä ryhmässä on S2-oppimäärää opiskelevien oppilaiden oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe.

Erillisessä S2-ryhmässä voidaan opettaa esimerkiksi kerran viikossa.

Joskus S2-opetusta annetaan erillisessä ryhmässä kaikilla äidinkielen ja kirjallisuuden tunneilla jopa yhden jakson tai vuosiluokan ajan.

Kielitaidon tukeminen koulussa ja kotona

Suomen kieltä opitaan jokaisella oppitunnilla

Äidinkielen ja kirjallisuuden tuntien lisäksi suomen kieltä opitaan myös muiden oppiaineiden tunneilla.

Suomen kielen taitoa edistetään eri oppiaineiden opetuksessa, esimerkiksi laajentamalla sanavarastoa ja harjoittelemalla erilaisia tekstitaitoja.

Silloin ei ole kyse S2-oppimäärän tavoitteista, vaan kyseisen oppiaineen tavoitteista.

Eri oppiaineen opettajat toimivat oman oppiaineensa kielen opettajina.

Oppiaineen kielelliset tavoitteet ovat sisällöllisten tavoitteiden lisäksi osa oppiaineiden opetusta ja arviointia.

Oppilas voi saada tukiopetusta eri oppiaineiden sisällöissä ja opetuskielessä, kun hän sitä tarvitsee.

Tukiopetuksen avulla opettajat voivat tukea oppilasta saavuttamaan tietyn oppiaineen tavoitteet.

Monikielisyyttä tuetaan koulussa

Perusopetuslain mukaan perusopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi (ruotsinkielisessä opetuksessa).

Vahva suomen tai ruotsin kielen taito on kaiken oppimisen kannalta tärkeä tavoite.

Opetuksessa ja oppimisessa voidaan samalla hyödyntää myös muita kieliä.

Kun oppilas hyödyntää monipuolisesti osaamiaan kieliä, oppilaan luottamus omiin kykyihin vahvistuu.

Eri oppiaineiden tunneilla voidaan oppimisen tukena käyttää muitakin kuin suomen kieltä.

Oppilas voi esimerkiksi

- etsiä tietoa kielillä, joita hän osaa
- kääntää oppiaineen keskeisiä käsitteitä suomesta eri kielille
- keskustella tunnin aiheesta pienryhmissä kielillä, joita ryhmän oppilaat osaavat.

On tärkeää, että oppilas kehittää jatkuvasti sekä suomen kielen että muiden kielten taitoaan.

Eri kieliin tutustuminen ja kielten vertailu kehittää kykyä tunnistaa ja oppia kieleen liittyviä asioita.

Koulussa arvostetaan kaikkia kieliä ja niitä pidetään saman arvoisina. Näin puretaan mahdollisia ennakkoluuloja eri kieliä kohtaan. Oppilas voi käyttää osaamistaan kieliä eri tilanteissa limittäin. Opetuksen tavoitteena on vahvistaa monikieleisten oppilaiden kykyä käyttää sujuvasti eri kieliä. Osallistuminen oman äidinkielen opetukseen tukee monikielisyyden kehittymistä.

Miten huoltajat voivat tukea lastensa kielitaidon kehittymistä?

Oman kielen ylläpito

Huoltajilla on tärkeä rooli kotona puhuttujen kielten taidon oppimisessa. Oman äidinkielen kehittyminen ja ylläpitäminen on lähtökohtaisesti huoltajien vastuulla. Perheissä, joissa huoltajilla on eri äidinkieliä, kumpikin huoltaja voi käyttää omaa kieltään.

Virheiden osoittaminen tai tietyn kielen puhumiseen pakottaminen ei auta kielen kehityksessä.

Varsinkaan pienillä lapsilla ei ole vielä kykyä tiedostaa omaa kielen käyttöään. Jos lapsi tekee kielellisen virheen, riittää, että aikuinen toistaa lapsen puheen oikeassa muodossa.

Kielitaidon kehittymisen kannalta ei ole kovin paljoa merkitystä, millä kielellä lapsi ensin oppii lukemaan.

Tärkeintä on, että lapsi oppii lukemaan, ja että taitoa vahvistetaan harjoittelemalla. Lapselle on hyvä tarjota monipuolista lukemista ja toimintaa omalla kielellä. On luonnollista, että monikielisessä perheessä kuuluvat eri kielet samaan aikaan. Kotona käytettävän kielen taito voi jäädä suppeaksi, ellei kielitaidon kehittämiseen panosteta.

Oman äidinkielen opiskeluun osallistuminen on yksi tärkeä mahdollisuus kehittää monipuolisesti sana- ja ilmaisuvarastoa sekä muita kielellisiä taitoja.

Oman äidinkielen opetukseen osallistuminen

Monikielisen oppilaan huoltaja voi ilmoittaa lapsensa oman äidinkielen opetukseen. Tähän opetukseen voi osallistua oppilas, jonka äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi.

Oman äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta, sitä järjestetään useissa eri kielissä.

Koulusta saat lisätietoa opetukseen osallistumisesta.

Oman äidinkielen opetuksen tavoite on vahvistaa oman äidinkielen osaamista niin, että oppilas pystyy opiskelemaan sillä ja käyttämään sitä monipuolisesti.

Vinkkejä huoltajille oman äidinkielen tukemiseen

- Ilmoita lapsesi oman äidinkielen opetukseen, mikäli mahdollista.
- Lainaa Helmet-kirjastosta ja Monikielisestä kirjastosta perheen kielellä löytyvää materiaalia.
- Lue lapsesi kanssa ja keskustele luetusta.
- Katsokaa lapsen kanssa erilaisia ohjelmia ja keskustele hänen kanssaan, mitä niissä tapahtuu.
- Pelaa pelejä, laula, leiki ja loruile omalla äidinkielellä. Erityisesti kielellä leikkiminen, erilaiset vitsit ja sanaleikit kehittävät kieltä.
- Keskustele omalla kielellä, mitä lapsi on tehnyt koulupäivän aikana. Näin lapsi oppii myös omalla kielellä sanoja, jotka liittyvät kouluun ja eri oppiaineisiin.
- Yritä löytää saman kielisiä ihmisiä, ja järjestäkää yhteistä toimintaa. Voitte käyttää esimerkiksi Helsingin kaupungin ilmaisia tiloja, joita varata maksutta Varaamo-sivustolta.
- Tarkista, löytyisikö kielelläsi jonkun valtion tarjoamaa ilmaista opetusta etäyhteydellä.
- Yritä löytää kieliyhteisöstäsi joku ohjaamaan harrastustoimintaa lapsille tai ryhdy siihen itse.
- Osoita esimerkillä lapselle, että monikielisyys on voimavara, jota voi hyödyntää monella tavalla.

Suomen kielen taidon tukeminen

Huoltaja voi tukea lastansa myös suomen opinnoissa.

Huoltaja voi kannustaa lasta suomen oppimiseen, vaikka hän itse ei osaisi suomea. Kun huoltaja osoittaa kiinnostusta ja arvostusta suomen kielen opiskelua kohtaan, se kannustaa lasta oppimaan.

Lasta kannattaa kannustaa lukemaan suomen kielellä.

Lukeminen kehittää kielitaitoa tehokkaasti ja sujuvaa lukutaitoa tarvitaan kaikessa oppimisessa.

Jos lapsen suomen kielen taitojen kehittyminen huolestuttaa, keskustele opettajan kanssa ja pyydä neuvoja.

On tärkeää kannustaa lasta käyttämään uutta kieltä rohkeasti, koska kielitaito vahvistuu vain kieltä käyttämällä.

Kielen käyttöä pitää harjoitella erilaisissa tilanteissa, eikä jäädä odottamaan sitä, että kielitaito on "tarpeeksi hyvä".

Lapsen suomen kieli kehittyy myös kavereiden kanssa, kun yhteinen kieli on suomi. Myös suomenkieliset harrastusryhmät (liikunta, lukeminen, musiikki, partio jne.) tukevat kielen oppimista.

Tarjolla on paljon maksuttomia mahdollisuuksia harrastamiseen ja kielitaidon vahvistamiseen.

- Eri harrastuksia voi hakea [Harrastushaku-sivustolta](#). Sieltä löytyy paljon myös ilmaisia harrastuksia. Jotkut järjestöt, esimerkiksi [Pelastakaa lapset](#), tarjoavat taloudellista tukea harrastamiseen.
- Helsingin kaupungin [nuorisotalojen](#) tiloissa on mahdollisuus viettää aikaa muiden lasten ja nuorten kanssa turvallisessa ympäristössä.
- [Leikkipuistot](#) järjestävät kesällä erilaista toimintaa ja maksuttoman lounaan alle 16-vuotiaille.
- [Kesäleirit](#) on lasten ja nuorten leiritoimintaa Suomessa järjestävien yhdistysten yhteinen sivusto.
- [Vapaaehtoisena](#) voi toimia itse tai lapsen kanssa.
- Televisiossa on paljon lapsille ja nuorille sopivia ohjelmia: [Yle Areena \(Lasten Areena, Pikku Kakkonen, Yle Galaxi\)](#).
- Voit käyttää tekstityksiä suomeksi Ylen palveluissa ja elokuvissa

Kirjastot ja kirjallisuus:

- [Selkokielisten kirjojen](#) lukeminen voi auttaa kielen oppimisessa, sillä niissä käytetään yksinkertaisempaa kieltä. Samaa kirjaa voi lainata ja lukea sekä omalla kielellä että suomeksi.
- Kirjastot tarjoavat myös [monenlaista toimintaa lapsille ja nuorille](#)
- Erilaiset diplomit (esimerkiksi [Suomi vieraana kielenä lukudiplomit](#)) innostavat lukemaan.

Suomen kieltä voi opiskella internetissä

Lapsille ja nuorille sopivia alkeis- ja perustason harjoituksia

- [Puhutaan-sivusto](#)
- [Papumarket](#)
- [Tähtijengi - kielen supersankarit](#) (tulostettavaa materiaalia)

Nuorille ja aikuisille sopivia alkeis- ja perustason harjoituksia

- [suomitaskussa.eu-sivusto](#)
- [Osaan suomea -sivusto](#)
- [Supisuomea-sivusto](#)
- [Ylen asiointisuomea](#)
- [YKI-testin harjoituksia](#)
- [Kirjaston verkkokurssit kirjastokortilla](#)
- [Suomen mestari -kirjojen kuuntelut](#) (vaatii rekisteröitymisen)
- [Moninet](#)
- [Finnish Phrases](#)

Tietoa
tulevien
koulutulokkaiden
huoltajille
S1/S2 -oppimäärän
valinnasta

